

Analyse

Een analyse van de
klimaatactieplannen van
financiële instellingen
DNB Analyse

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEM

Een analyse van de klimaatactieplannen van financiële instellingen
©2024 De Nederlandsche Bank nv

Auteurs: Isabelle Dorhout, Loes van der Jagt, Mignon Kroon en Yvo Mudde. Met dank aan collega's van DNB en in het bijzonder Mark Teunissen, Daphnie Ploegstra, Marloes van Schaik en Maurice Doll voor de nuttige gedachtewisseling. Alle overgebleven fouten zijn de onze.

Met de serie 'DNB Analyse' beoogt De Nederlandsche Bank inzicht te verschaffen in de analyses die DNB ten behoeve van actuele beleidsvraagstukken uitvoert. De tot uitdrukking gebrachte zienswijzen zijn voor rekening van de auteurs en komen niet noodzakelijkerwijs overeen met de officiële standpunten van De Nederlandsche Bank. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook en evenmin in een retrieval system opgeslagen worden, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van De Nederlandsche Bank.

De Nederlandsche Bank nv
Postbus 98 1000 AB
Amsterdam
Internet: www.dnb.nl
Email: info@dnb.nl

Inleiding en observaties

Circa 50 banken, verzekeraars, pensioenfondsen en vermogensbeheerders hebben in 2019 het Klimaatcommitment ondertekend. DNB juicht het initiatief van de sector om het Klimaatcommitment aan te gaan toe. Met de ondertekening van het Klimaatcommitment laten de betrokken financiële instellingen zien een bijdrage te willen leveren aan het behalen van de doelen van het Akkoord van Parijs en het Nederlandse Klimaatakkoord. Als onderdeel hiervan hebben de betrokken instellingen eind 2022 klimaatactieplannen (actieplannen) gepubliceerd, waarin zij hun bijdrage nader toelichten. De actieplannen stimuleren het lange-termijndenken dat noodzakelijk is voor de overgang naar een CO₂-neutrale economie.

Hoewel DNB geen toezichthouder is op de voortgang van het Klimaatcommitment zijn de actieplannen relevant voor DNB als prudentieel toezichthouder. Ten eerste draagt de uitvoering van de plannen eraan bij dat financiële instellingen klimaatgerelateerde risico's beheersen en dat zij hun strategie, bedrijfsmodel en governance waar nodig aanpassen in anticipatie op de transitie. De inzichten uit de actieplannen bieden daarbij, in aanvulling op de reguliere toezichtsinformatie, een additionele informatiebron voor DNB. Ten tweede spelen de instellingen met het Klimaatcommitment in op de toenemende maatschappelijke aandacht voor de impact die zij via hun beleggingen en bezittingen op het milieu hebben. Daarbij kan onvoldoende voortgang bij het realiseren van de actieplannen juist reputatie- en juridische risico's vergroten. Deze potentiële risico's waaraan de instellingen blootstaan, zijn voor DNB aanleiding om de actieplannen in haar toezicht te betrekken en deze analyse uit te voeren.

Deze publicatie biedt de resultaten van een analyse naar de actieplannen vanuit het perspectief van prudentieel toezichthouder. Hierbij moet vooropgesteld worden dat DNB positief is over het initiatief van de instellingen om actieplannen op te stellen en te publiceren. Ook moet de kanttekening geplaatst worden dat het vertalen van de observaties uit deze analyse naar een specifieke instelling vereist dat onder andere rekening wordt gehouden met het type instelling en de desbetreffende keuzes die de instelling in haar plan heeft gemaakt.

De belangrijkste observaties van deze analyse zijn:

Hoewel instellingen met het stellen van een lange-termijnklimaatdoel een belangrijk ijkpunt hebben gecreëerd, zouden zij meer uitleg kunnen geven over de afhankelijkheden waar zij mee geconfronteerd worden en de beweegredenen om specifieke activa buiten beschouwing te laten.

- De lange-termijnklimaatdoelen die instellingen hebben gesteld vormen een ijkpunt dat de instellingen helpt bij het aanpassen van hun bedrijfsmodel in de transitie naar een CO₂-neutrale economie en draagt in potentie ook bij aan het verminderen van blootstelling aan transitierisico's.
- Met het oog op reputatie- en juridische risico's is het aan te bevelen dat zij een realistisch beeld schetsen van hun afhankelijkheid van andere partijen bij het realiseren van hun doelstellingen, evenals de risico's die bestaan als deze doelstellingen niet worden behaald.
- Instellingen zouden meer uitleg kunnen geven over de activa die zij als niet relevant beschouwen. Op basis van de actieplannen is het, met name voor de instellingen die activaklassen gedeeltelijk als relevant beschouwen, moeilijk te beoordelen in hoeverre transitiegevoelige activa terecht buiten beschouwing zijn gelaten en dus of de actieplannen daadwerkelijk leiden tot adequate anticipatie op de transitie naar een CO₂-neutrale economie.

Instellingen hebben een eerste stap gezet door in hun actieplannen een raamwerk te creëren voor sturing en monitoring.

- Instellingen hebben voor de activa die de meeste prioriteit verdienen monitoringsindicatoren gekozen en in de meeste gevallen transitiepaden gedefinieerd; hiermee is een eerste raamwerk voor sturing en monitoring gecreëerd.
- Het is voor instellingen van belang zich ervan bewust te zijn dat een gedeelte van de verandering in de CO₂-monitoringsindicatoren gedreven kan worden door niet-klimaatgerelateerde variabelen, zoals een verandering in de marktwaarde van een bedrijf. Om een beter beeld te krijgen van transitierisico's zouden instellingen inzicht moeten hebben in verschillende CO₂-monitoringsindicatoren.
- Het is belangrijk dat instellingen hun raamwerk kritisch tegen het licht blijven houden. Enerzijds faciliteert het zoveel mogelijk vasthouden aan het gekozen transitiepad het monitoren van de voortgang. Tegelijkertijd zullen instellingen moeten waarborgen dat de gedefinieerde transitiepaden rekening houden met wijzigingen in het overheidsbeleid die van invloed zijn op het transitietempo van specifieke sectoren.

Verdere concretisering en uitvoering van de gedefinieerde strategieën is belangrijk – ook wanneer een koppeling aan CO₂-reductie niet voor de hand ligt.

- Instellingen hebben strategieën opgesteld om de gestelde beleidsdoelen te realiseren. In de actieplannen ontbreekt het in veel gevallen echter aan concrete uitwerking van de strategieën en aan een heldere samenhang met de doelstelling. Instellingen kunnen concreter zijn in welke acties zij ondernemen en hoe deze samenhangen met de gestelde klimaatdoelstellingen.
- Strategieën als engagement of het beleggen in klimaatoplossingen zijn (inherent) moeilijk om te koppelen aan CO₂-doelstellingen. Deze strategieën kunnen voor de instellingen echter een belangrijke bijdrage leveren in de aanpassing van hun bedrijfsvoering. Ook stimuleert het de opbouw van adequate kennis binnen de organisatie en kan het van belang zijn om toekomstige beleggingen adequaat te kunnen beoordelen. Instellingen zouden bij deze strategieën dan ook concreter kunnen zijn over hun inspanningen en welke doelstellingen zij beogen te realiseren.

Meer aandacht voor governance-aspecten komt ten goede aan de verwezenlijking van de actieplannen.

- Instellingen geven weinig inzicht in hoe de verantwoordelijkheden voor de uitvoering van de plannen binnen de organisatie zijn belegd. Gegeven dat de uitvoering van de actieplannen gepaard kan gaan met ingrijpende wijzigingen van bedrijfsprocessen en een periode van bijna 30 jaar omspannt, is het vanuit implementatie-oogpunt belangrijk dat instellingen adequate governance inregelen.

Ten slotte zou het klimaatcommitment baat hebben bij een rapportageformat en een digitale omgeving voor de opslag en monitoring van de plannen. Uit de analyse blijkt dat de inhoud en vormgeving van de actieplannen sterk uiteen lopen. Het gebrek aan uniformiteit bemoeilijkt de vergelijkbaarheid van de plannen. Daarbij vormt het meerjarige karakter een grote uitdaging voor een tijdsconsistente uitvoering van de plannen. Het verrijken van het klimaatcommitment met een rapportageformat en een digitale omgeving voor de opslag en monitoring van de plannen, kan bijdragen aan de informatiewaarde voor het publiek in algemene zin en alle relevante stakeholders - waaronder DNB als toezichthouder.

1. De actieplannen in perspectief

Dit hoofdstuk geeft het kader waarin financiële instellingen actieplannen hebben gepubliceerd (sectie 1.1), gaat in op de rol van de financiële sector in de transitie (box) en geeft uitleg waarom de actieplannen relevant zijn voor DNB (sectie 1.2).

1.1 De actieplannen geven invulling aan het klimaatcommitment van de financiële sector

De Nederlandse overheid heeft met het tekenen van het Klimaatakkoord van Parijs en de vertaling naar de nationale Klimaatwet zichzelf klimaatdoelen gesteld.¹ Zo wil Nederland in 2050 klimaatneutraal zijn en moet Nederland in 2030 55% minder broeikasgassen uitstoten in vergelijking met 1990. In het Klimaatakkoord is een pakket van maatregelen en afspraken overeengekomen tussen bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden om de realisatie van deze reductiedoelstelling binnen de verschillende economische sectoren te borgen.

Als onderdeel van het Klimaatakkoord heeft een aantal financiële instellingen het klimaatcommitment ondertekend. Met dit commitment wil een deel van de financiële sector een bijdrage leveren aan de doelen van het Akkoord van Parijs en het Nederlandse Klimaatakkoord. Waarbij de sector, gegeven de intermediaire rol die zij vervult (zie box 1) ernaar streeft haar substantiële bijdrage op een marktconforme basis te leveren. Met het commitment hebben de instellingen afgesproken om:

1. De CO₂-intensiteit van hun relevante financieringen en beleggingen te publiceren en te monitoren (vanaf 2019).
2. CO₂-reductiedoelstellingen voor het jaar 2030 vast te stellen (vanaf 2022).
3. Actieplannen te publiceren waarin de instellingen toelichten hoe zij aan de klimaatdoelstellingen van Parijs zullen bijdragen (voor eind 2022).

In de actieplannen maken de financiële instellingen inzichtelijk hoe zij hun bedrijfsvoering inrichten in anticipatie op de transitie naar een duurzame economie. Financiële instellingen stellen in de actieplannen klimaatdoelen vast en lichten toe welke acties zij ondernemen om deze doelen te bereiken. De plannen zijn gericht op het integreren van klimaatgerelateerde overwegingen in de bedrijfsvoering en besluitvormingsprocessen van financiële instellingen.

De instellingen zijn het klimaatcommitment op vrijwillige basis aangegaan, waarbij de voortgang jaarlijks wordt beoordeeld door een onafhankelijke partij. De sector heeft in samenwerking met de Ministeries van Economische Zaken en Financiën een [leidraad](#) opgesteld om de instellingen bij het opstellen van de actieplannen te faciliteren en een consistente uitvoering van de afspraken uit het klimaatcommitment na te streven. Om de inspanningen van de financiële sector te beoordelen is de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment (CSFK) opgericht.² Het CSFK publiceert jaarlijks over de voortgang die de financiële sector

¹ [wetten.nl - Regeling - Klimaatwet - BWBR0042394 \(overheid.nl\)](https://wetten.nl - Regeling - Klimaatwet - BWBR0042394 (overheid.nl))

² In opdracht van de CSFK heeft KPMG twee voortgangsrapportages opgesteld. Ook andere partijen hebben de actieplannen onderzocht, zoals de [eerlijke geldwijzer](#) en het [sustainable finance lab](#).

maakt en deze rapportage wordt aangeboden aan de Tweede Kamer. Daarbij zal de AFM (uit hoofde van de *Corporate Sustainability Reporting Directive*) toezien op de verslaglegging van de actieplannen die grote beursgenoteerde ondernemingen na 1 januari 2024 publiceren.

Box 1: De rol van de financiële sector in de transitie

De financiële sector vervult door het aantrekken en beleggen van kapitaal een intermediaire rol in de economie, waardoor de uitzettingen van de financiële sector de karakteristieken van de reële economie weerspiegelen. Dat betekent dat de mate waarin financiële instellingen tijdig hun CO₂-reductiedoelstellingen behalen tot op zekere hoogte afhankelijk is van het klimaatbeleid van de Nederlandse overheid en de EU, en van het gedrag van woningeigenaren en bedrijven. Het tempo waarin de economie zich beweegt naar CO₂-neutraliteit is dan ook een belangrijke afhankelijkheid voor financiële instellingen om hun klimaatdoelstellingen te realiseren.

Tegelijkertijd heeft de financiële sector met haar keuzes invloed op de samenstelling van toekomstige economische activiteiten. Om een gedegen bijdrage te kunnen leveren aan de klimaatdoelstellingen van de overheid is het allereerst van belang dat financiële instellingen klimaatrisico's adequaat adresseren in hun modellen. Wanneer beprijzings- en risicomodellen zijn gekalibreerd op historische data zonder rekening te houden met het transitiebeleid van de overheid, bestaat het risico dat financiële instellingen in hun kredietverlening of beleggingsbeleid onvoldoende rekening houden met toekomstige risico's van CO₂-intensieve bedrijfsmodellen, of dat de winstgevendheid van duurzame activiteiten wordt onderschat. Daarnaast dragen actieplannen eraan bij dat financiële instellingen rekening houden met de impact die de activiteiten waarin zij beleggen hebben op het klimaat. Dit kan een meerwaarde hebben wanneer deze impact niet volledig is meegenomen in de risicobeoordeling van de instellingen – wat bijvoorbeeld het geval kan zijn wanneer de uitstoot van CO₂ onvoldoende belast is. Ook dragen actieplannen eraan bij dat de instellingen een lange-termijnperspectief hanteren. De transitie naar een duurzame economie vindt over een langere tijdspanne plaats dan de looptijd van bijvoorbeeld veel bedrijfsleningen. Het stellen van lange-termijndoelstellingen helpt financiële instellingen om rekening te houden met veranderingen van bedrijfsactiviteiten van hun klanten en zichzelf.

1.2 De actieplannen zijn relevant voor DNB als prudentieel toezichthouder

Hoewel DNB geen formele rol in het klimaatcommitment heeft en ook geen toezicht houdt op de uitvoering van de actieplannen, zijn deze relevant voor haar toezicht. Het klimaatcommitment is een initiatief van de sector, waarmee financiële instellingen beogen bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen van de overheid. De vraag of financiële instellingen voldoende bijdragen aan de transitie naar een CO₂ neutrale economie valt niet onder het prudentieel toezicht van DNB. Wel vormen klimaatgerelateerde risico's onderdeel van het prudentiële toezicht dat DNB op financiële instellingen houdt (zie bijvoorbeeld de [Sustainable Finance Strategy](#) en de [Klimaat- en milieugids](#)). De actieplannen hebben een directe relatie met de klimaatgerelateerde risico's die financiële instellingen lopen en zijn vanwege drie redenen relevant voor DNB als toezichthouder.

Ten eerste dragen de actieplannen in potentie bij aan de beheersing van de klimaatgerelateerde transitierisico's. Met de plannen identificeren financiële instellingen welke activa een relevante rol spelen in de transitie, verzamelen zij relevante data en stellen zij strategieën op om hun blootstelling te verminderen.

Alhoewel hiermee niet op voorhand is geborgd dat instellingen transitierisico's voldoende in hun risicomanagement hebben geadresseerd, draagt de uitvoering van de plannen wel bij aan de vermindering van de blootstelling aan deze transitierisico's en daarmee aan de financiële risico's die instellingen lopen.³ De plannen geven DNB zodoende, in aanvulling op de reguliere toezichtsdata, een additionele informatiebron over de mate waarin instellingen hun blootstelling aan deze risico's beogen te beperken.

Ten tweede illustreren de betrokken financiële instellingen met de actieplannen hoe zij hun bedrijfsmodel en governance aanpassen in anticipatie op de lange-termijnklimaatdoelstellingen van de Nederlandse overheid. Met het klimaatcommitment anticiperen de betrokken financiële instellingen op de lange-termijnklimaatdoelstellingen van de overheid, wat kan bijdragen aan de toekomstbestendigheid van hun bedrijfsmodel. Zo zullen instellingen bijvoorbeeld kredietverleningsprocessen aanpassen en zorgen dat zij over adequate kennis en kunde ten aanzien van de transitie naar een CO₂-neutrale economie beschikken. Ook besteden de instellingen aandacht aan hoe zij hun governance moeten aanpassen aan de transitie naar een CO₂-neutrale economie. Dit kan bijvoorbeeld door binnen de organisatie de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de plannen eenduidig te beleggen, maar ook door eventueel de organisatiestructuur aan te passen om de plannen te integreren in de bedrijfsvoering. Het belang dat instellingen klimaat- en milieurisico's verankeren in onder andere het bedrijfsmodel, de strategie en hun governance wordt voor pensioenfondsen en verzekeraars onderstreept in de DNB gids voor klimaat- en milieurisico's.

Ten derde vormen de reputatie- en juridische risico's waar financiële instellingen aan bloot kunnen staan voor DNB een directe aanleiding om de actieplannen in haar toezicht te betrekken. Met de invulling van het commitment hebben de betrokken financiële instellingen, aandacht voor de impact die zij met hun beleggingen op de maatschappij hebben. Dit past bij de toenemende aandacht voor de schade die economische activiteiten op de leefomgeving kunnen hebben – en de rol van financiële instellingen hierin. Een voortvarende uitvoering van de klimaatactieplannen kan bijdragen aan het verminderen van reputatie -en juridische risico's voor financiële instellingen als gevolg van negatieve klimaatimpact. Andersom zullen financiële instellingen zich er ook van bewust moeten zijn dat onvoldoende voortgang in de uitvoering van de plannen reputatie- en juridische risico's juist kan vergroten. Omdat reputatie- en juridische risico's onderdeel zijn van de operationele risico's waar DNB op toeziet, vormt dit het aangrijpingspunt om de actieplannen in het toezicht te betrekken.

---

³ Transitierisico voor financiële instellingen verwijst naar de risico's die ontstaan door de overgang van een fossiele economie naar een klimaat neutrale economie. Dit omvat onder andere verhoogde kredietrisico's en marktrisico's als gevolg van onverwachte of voortijdige afschrijvingen op financieringen en afwaarderingen van beleggingen in CO₂-intensieve activiteiten.

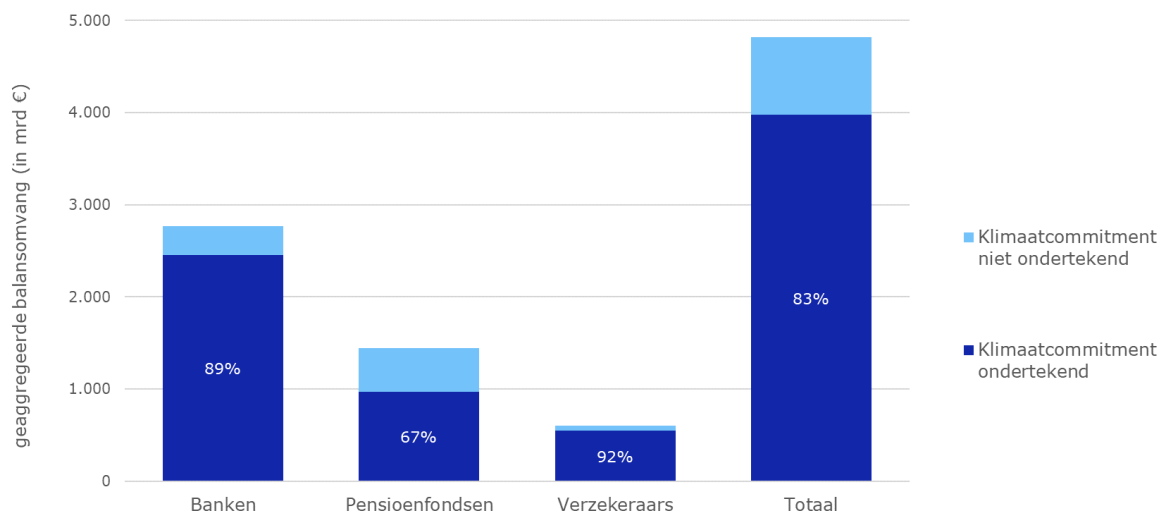
2. Actieplannen in de praktijk

Dit hoofdstuk biedt de resultaten van de analyse naar de actieplannen die financiële instellingen eind 2022 publiceerden.⁴ Allereerst worden algemene observaties gegeven, waarna ingegaan wordt op vier aspecten: doelen, monitoringsindicatoren en transitiepaden, strategie en governance.

2.1 Algemene observaties

Een groot deel van de Nederlandse financiële sector heeft het Nederlandse klimaatcommitment ondertekend. Deze instellingen omvatten circa 83% van de geaggregeerde balansomvang van de Nederlandse financiële instellingen (zie figuur 1). Een brede groep aan instellingen, zowel groot als klein qua omvang en bestaande uit banken, pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders, neemt deel aan het klimaatcommitment. In deze studie laten we de vermogensbeheerders die het klimaatcommitment hebben ondertekend buiten beschouwing, aangezien de actieplannen die zij hebben opgesteld betrekking hebben op de activa van derden en niet voor hun eigen risico zijn.⁵

Figuur 1: Een groot gedeelte van de Nederlandse financiële sector neemt deel aan het Klimaatcommitment

Dit figuur toont de hoeveelheid aangehouden activa van alle Nederlandse financiële instellingen, met daarbij onderscheid naar activa die wordt aangehouden door instellingen die het Klimaatcommitment ondertekend hebben (donker) en zij die het commitment niet ondertekend hebben (licht).

Om een goed begrip te krijgen van de keuzes die de financiële instellingen in hun actieplannen maken, is het belangrijk om rekening te houden met de verschillende bedrijfsmodellen van de

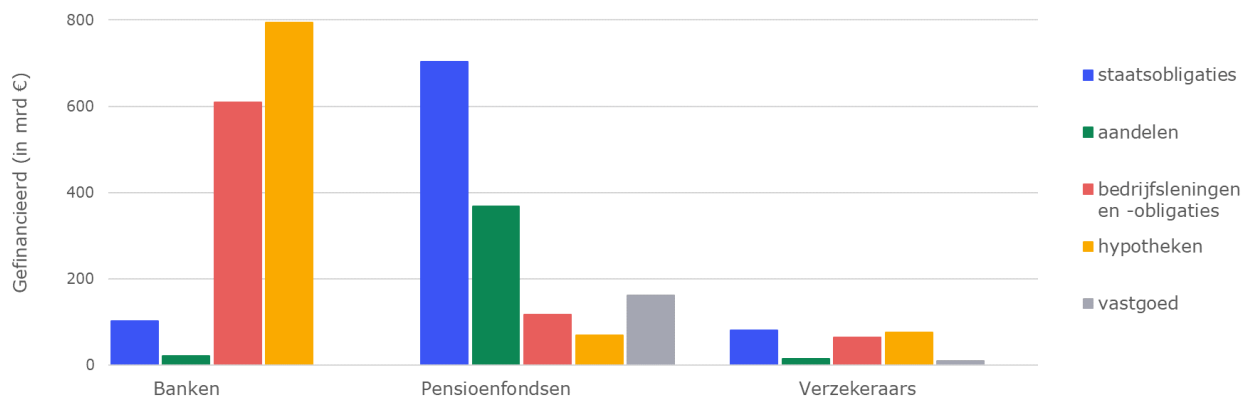
⁴ We analyseren deze aspecten aan de hand van de actieplannen die instellingen voor eind 2022 publiceerden. Alhoewel het Klimaatcommitment dit niet voorschrijft hebben enkele instellingen in 2023 een update van hun actieplan gepubliceerd. Ten behoeve van de consistentie zijn deze voor deze analyse buiten beschouwing gelaten. Het is daardoor mogelijk dat instellingen in werkelijkheid al meer maatregelen treffen dan uit de beoordeling van de actieplannen uit 2022 blijkt.

⁵ Daarnaast wordt er bij vermogensbeheer de beleggingsportefeuille toegesneden op de specifieke wensen en persoonlijke situatie van de klant.

instellingen. Zo illustreert figuur 2 dat pensioenfondsen relatief veel in aandelen beleggen, wat tot gevolg heeft dat pensioenfondsen zich bijvoorbeeld richten op het aanpassen van beleggingsallocaties of in hun actieplannen aandacht schenken aan het stembeleid bij aandeelhoudersvergaderingen. Banken treden juist relatief vaak op als kredietverstrekker. De hypotheek en bedrijfsleningen zullen in de regel een lagere verhandelbaarheid kennen, waardoor banken in hun actieplannen zich richten op het aanpassen van het kredietverleningsproces. Daarbij kennen sommige instellingen een specifiek bedrijfsmodel wat een specifieke benadering verklaart, zoals de focus op klimaatbeleid van ontwikkelingslanden voor een ontwikkelingsbank. Deze verschillen hebben implicaties voor de focus van de instellingen en de strategie die zij hanteren om hun reductiedoelstellingen te bereiken, hetgeen de vergelijkbaarheid bemoeilijkt.

Figuur 2: Aangehouden activaklassen verschillen per sector

Dit figuur toont de blootstelling van financiële instellingen aan verschillende activaklassen, geaggregeerd per sector. Voor de bancaire sector is de exposure naar (commercieel) vastgoed weergegeven als onderdeel van bedrijfsleningen. Het figuur bevat enkel instellingen die een juridische vestiging in Nederland kennen.

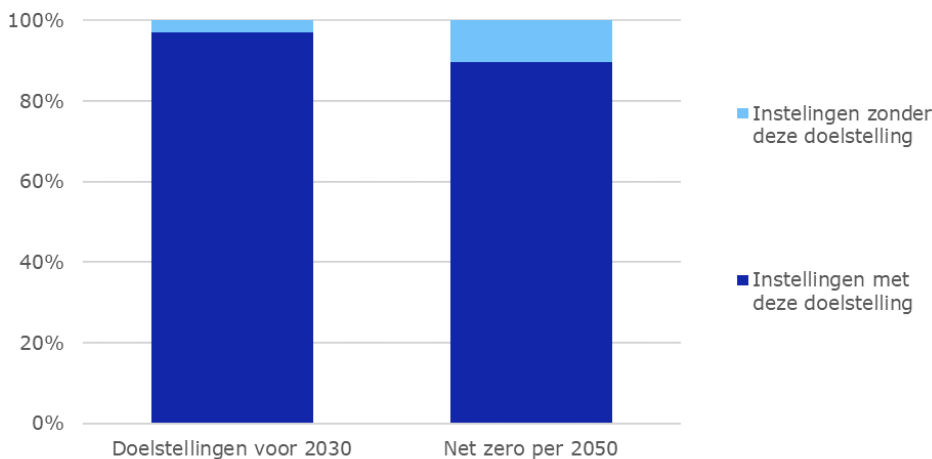
De beoordeling van de klimaatactieplannen kent een aantal uitdagingen. Waar de sector met de leidraad het initiatief heeft genomen om de rapportages op een consistente wijze te laten plaatsvinden, blijven instellingen vrij in de vorm waarin zij publiceren. De plannen worden bijvoorbeeld als bijlage van het jaarverslag gepubliceerd en lopen daarom in vormgeving sterk uiteen. Daarnaast verschilt de mate van diepgang en concreetheid van de plannen tussen instellingen. Ten slotte loopt ook de inhoud van de rapporten uiteen doordat verschillende duurzaamheidsindicatoren nog in ontwikkeling zijn. Deze elementen hangen deels samen met de verschillen in type en omvang van de instellingen, maar bemoeilijken een consistente beoordeling.

Het klimaatcommitment zou baat hebben bij een gestandaardiseerd rapportageformat en een digitale omgeving voor de opslag en monitoring van de plannen. Uit de analyse blijkt dat de inhoud en vormgeving van de actieplannen sterk uiteen lopen. Daarbij vormt het meerjarige karakter een grote uitdaging voor een tijdsconsistente uitvoering van de plannen. Het verrijken van het klimaatcommitment met een rapportageformat en een digitale omgeving voor de opslag en monitoring van de plannen, kan bijdragen aan de informatiewaarde van de actieplannen voor DNB als toezichthouder en het publiek in algemene zin.

2.2 Doelen

Financiële instellingen lichten in de actieplannen toe wat hun lange-termijndoelstellingen zijn en hoe zij deze beogen te realiseren. Het klimaatcommitment verplicht instellingen bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen van de overheid en om een CO₂-reductiedoelstelling voor 2030 te definiëren. Noch het klimaatcommitment noch het Nederlandse Klimaatakkoord geeft echter nadere invulling aan hoe de doelstellingen van financiële instellingen eruit moeten zien. Het is aan de instellingen zelf om hieraan invulling te geven. Voor het maken van een actieplan is het daarom van belang dat financiële instellingen nagaan welke overheidsdoelstellingen voor hen relevant zijn en hoe deze kunnen worden vertaald naar hun activiteiten.

Figuur 3: Nagenoeg alle financiële instellingen hebben doelstellingen voor 2030 en streven *net zero* na in 2050⁶

De instellingen sluiten in hun doelstellingen in grote mate aan bij de CO₂-doelstellingen van de Nederlandse overheid. Uit de actieplannen blijkt dat het overgrote deel van de ondertekenaars van het klimaatcommitment zich tot doel heeft gesteld dat de activa waarin zij beleggen in 2050 CO₂-neutraal zijn (zie figuur 3). Deze doelstelling heeft betrekking op de *financed emissions*, waarbij de (geaggregeerde) CO₂-uitstoot van de partijen die zij financiert, relevant is. De doelstelling voor 2050 is in lijn met de doelstelling die de Nederlandse overheid zichzelf met het tekenen van het klimaatakkoord van Parijs heeft gesteld. Daarnaast heeft 97% van de instellingen in hun actieplannen – in lijn met de afspraken uit het klimaatcommitment – CO₂-reductiedoelstellingen geformuleerd voor 2030. Waar de overheid stelt dat de emissies in 2030 55% lager zouden moeten zijn ten opzichte van 1990, beschikken instellingen over het algemeen niet over een referentiewaarde uit 1990 en koppelen zij de reductie aan een ander referentiejaar.

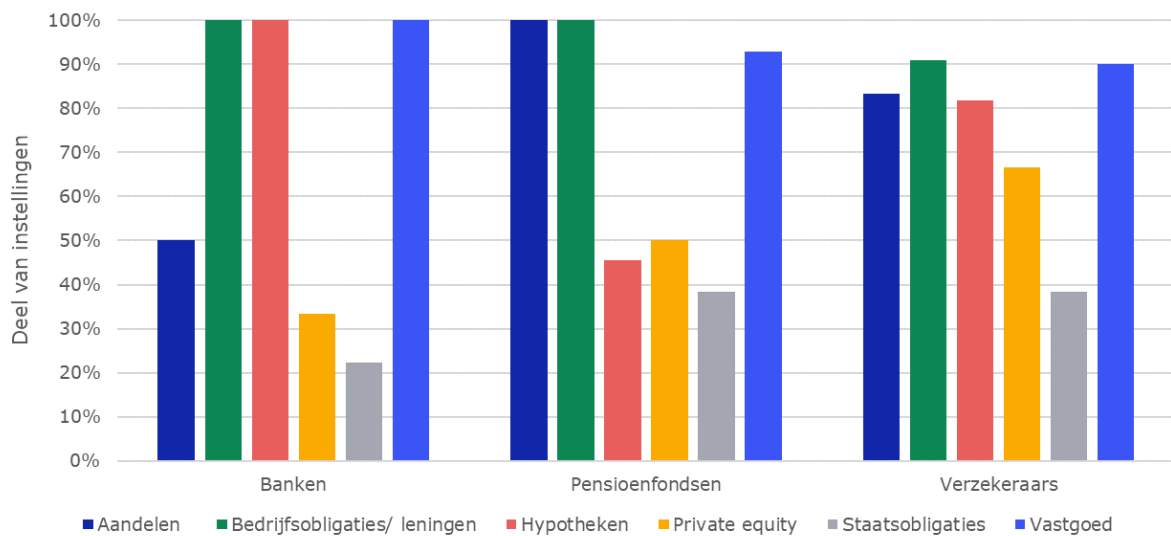
De 'hardheid' waarmee instellingen zich committeren aan deze doelstellingen loopt echter uiteen.

Verscheidene instellingen spreken expliciet van een doelstelling terwijl andere instellingen spreken van een streven of enkel acties beschrijven die moeten leiden tot een CO₂-neutrale balans, zonder dit als de eigen doelstelling aan te merken. Instellingen proberen hiermee een invulling te geven aan het commitment om bij te

⁶Voor 2030 is er door de overheid een doelstelling gezet om met 55% CO₂ te reduceren t.o.v. 1990. Veel instellingen hebben echter geen data van 1990 en hanteren een recent jaar (bijvoorbeeld 2020) als referentie om hun CO₂ reductie aan te relateren.

dragen aan de klimaatdoelstellingen van de overheid en tegelijkertijd rekening te houden met de afhankelijkheid die zij hebben ten aanzien van de partijen waarin zij beleggen bij het realiseren van hun doelstellingen.

Figuur 4: Het gedeelte van de instellingen dat een activaklasse als relevant beschouwt loopt uiteen

Dit figuur toont het gedeelte van de instellingen dat een respectievelijke activaklasse als relevant beschouwt. Hierbij is eerst gekeken of een instelling een activaklasse bezit en vervolgens of de instelling deze activaklasse meeneemt voor haar CO₂-reductiedoelstelling. Dit betekent dat wanneer een instelling een activaklasse niet bezit, deze instelling is uitgesloten voor de desbetreffende categorie in dit figuur. Voor deze analyse zijn enkele keuzes gemaakt met betrekking tot het interpreteren van de relevantie van activaklassen. Bijvoorbeeld het expliciet benoemen van een activaklasse bij de formulering van een algehele netto-nul-doelstelling voor CO₂-uitstoot is voldoende beschouwd om deze als relevant te classificeren. In het geval een instelling groene staatsobligaties aankoopt, worden staatsobligaties in deze context als relevant beschouwd.

Instellingen weten op hoofdlijnen goed onderscheid te maken tussen activaklassen die voor hen wel of niet relevant zijn. In het klimaatcommitment is afgesproken dat instellingen actie ondernemen om het CO₂-gehalte van hun relevante beleggingen te meten en te rapporteren. Waar de doelstellingen voor 2050 over het algemeen van toepassing zijn op balansniveau, starten de meeste instellingen met het classificeren van relevante activa voor de kortere termijn om beleidsdoelstellingen te concretiseren.⁷ Figuur 4 illustreert dat instellingen voor relatief veel activaklassen doelstellingen en beleid formuleren. Waar de instellingen ervoor kiezen om activa niet als relevant te beschouwen, onderbouwen zij dit in veel gevallen. Zij geven bijvoorbeeld aan dat de invloed die zij hebben op het reduceren van de uitstoot binnen een activaklasse beperkt is, zoals voor staatsobligaties of dat zij slechts een beperkte positie hebben, zoals de blootstelling van banken aan aandelen. Er kunnen ook meer praktische redenen aan ten grondslag liggen om activaklassen als niet relevant te kwalificeren, zoals een gebrek aan data om het CO₂-gehalte te meten.

Tegelijkertijd zijn er twee kanttekeningen te plaatsen:

⁷ De [leidraad](#) van het klimaatcommitment biedt voorbeelden van hoe instellingen hier mee om kunnen gaan.

Ten eerste zijn er bij de kwalificatie van relevante activaklassen ook verschillen te zien tussen instellingen. Zo valt bijvoorbeeld op dat vooral instellingen die zelf hypotheek verstrekken (met name banken) deze als relevant beschouwen. Instellingen die via een tussenpersoon in hypotheek beleggen (vooral pensioenfondsen en, in iets mindere mate, verzekeraars) beschouwen hypotheek minder vaak als relevant. Ook ten aanzien van *private equity* zien we verschillen tussen instellingen en valt op dat slechts enkele instellingen doelstellingen hebben gedefinieerd of beleid hebben geformuleerd. Waar deze activacategorie bekend staat om lage transparantie, betreft het tegelijkertijd ook een categorie die vaak een illiquide karakter heeft en een relatief hoog risicoprofiel kent, waardoor het extra van belang kan zijn om ook aandacht te hebben voor klimaatgerelateerde risico's.

Ten tweede kunnen instellingen beter toelichten waarom zij bepaalde (delen van) activaklassen buiten beschouwing laten. Zo kiezen bijvoorbeeld verschillende banken in hun actieplan ervoor zich slechts te richten op de gefinancierde sectoren die zij het meest relevant achten, zoals commercieel vastgoed of fossiel brandstofproducenten of zijn slechts bepaalde aandelenportefeuilles in scope. Instellingen geven daarbij vaak aan waarom bepaalde activa wel als relevant worden beschouwd, maar onderbouwen minder vaak waarom zij bepaalde activa buiten beschouwing laten.

Hoewel instellingen met het stellen van een lange-termijnklimaatdoel een belangrijk ijkpunt hebben gecreëerd, zouden zij meer uitleg kunnen geven over de afhankelijkheden waar zij mee geconfronteerd worden en de beweegredenen om specifieke activa buiten beschouwing te laten.

- De lange-termijnklimaatdoelen die instellingen hebben gesteld vormen een ijkpunt dat de instellingen helpt bij het aanpassen van hun bedrijfsmodel in de transitie naar een CO₂-neutrale economie en draagt in potentie ook bij aan het verminderen van blootstelling aan transitierisico's.
- Met het oog op reputatie- en juridische risico's is het aan te bevelen dat zij een realistisch beeld schetsen van hun afhankelijkheid van andere partijen bij het realiseren van hun doelstellingen, evenals de risico's die bestaan als deze doelstellingen niet worden behaald.
- Instellingen zouden meer uitleg kunnen geven over de activa die zij als niet relevant beschouwen. Op basis van de actieplannen is het, met name voor de instellingen die activaklassen gedeeltelijk als relevant beschouwen, moeilijk te beoordelen in hoeverre transitiegevoelige activa terecht buiten beschouwing zijn gelaten en dus of de actieplannen daadwerkelijk leiden tot adequate anticipatie op de transitie naar een CO₂-neutrale economie.

2.3 Monitoringsindicatoren en transitiepaden

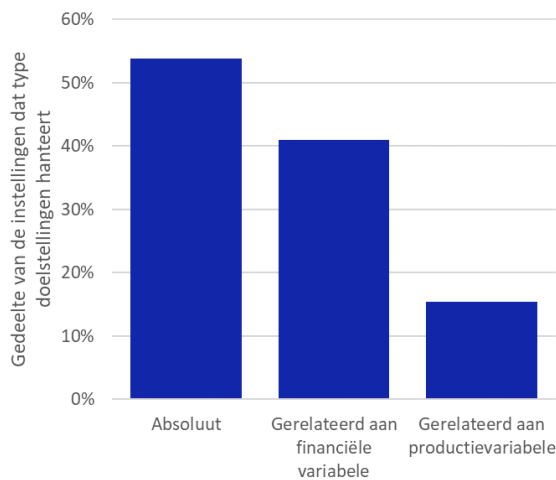
Instellingen hanteren verschillende indicatoren voor de monitoring en sturing van hun portefeuillesamenstelling. De uitdaging voor instellingen is om de lange-termijndoelstellingen die zij vaak op balansniveau hebben gesteld te concretiseren in acties voor de korte termijn. Het definiëren van monitoringsindicatoren en een transitiepad (dat als referentie voor de voortgang wordt gebruikt) vormt dan ook een belangrijke stap. Hierbij kiezen instellingen vaak voor indicatoren en transitiepaden op deelportefeuilles, gericht op activaklassen of economische sectoren (zoals de portefeuille van leningen aan fossiele brandstofproducenten).

Monitoringsindicatoren

De keuze voor een monitoringsindicator is niet evident. Bij de keuze voor een monitoringsindicator kiest de instelling op welke wijze zij de CO₂ intensiteit van haar beleggingen monitort. Bij absolute indicatoren wordt de CO₂-uitstoot van het bedrijf waarin zij belegt aan de beleggingen toegerekend op basis van het relatieve eigenaarschap in het bedrijf of het gefinancierde aandeel in het bedrijf. Het gebruik van absolute indicatoren is in lijn met de [oproep van Verenigde Naties](#). Alhoewel deze indicatoren inzicht bieden in de absolute impact van beleggingen, kunnen veranderingen in absolute CO₂-uitstoot ook gedreven worden door balansaanpassingen van de financiële instelling. Instellingen kunnen ook gebruik maken van relatieve indicatoren, zoals die gerelateerd zijn aan financiële variabelen. Deze indicatoren worden niet alleen beïnvloed door de absolute CO₂-uitstoot, maar ook door financiële ontwikkelingen van het betreffende bedrijf, zoals een verandering in de omzet, waardeverandering of wisselkoerseffecten (zie [DNB](#), 2023). Ten slotte is het ook mogelijk om de CO₂ uitstoot van een bedrijf te relateren aan haar productie. Deze indicatoren richten zich op de CO₂-efficiëntie van bedrijfsprocessen. Denk hierbij aan de hoeveelheid CO₂-uitstoot per ton geproduceerd staal (voor de staalindustrie). Het gebruik van CO₂-efficiëntie biedt de mogelijkheid aan te sluiten bij specifiek overheidsbeleid voor de sector en in te spelen op de transitie-uitdagingen van de bedrijven waarin belegd wordt. Ook zijn deze indicatoren robuust voor wijzigingen in de allocatie van activa en balansomvang.

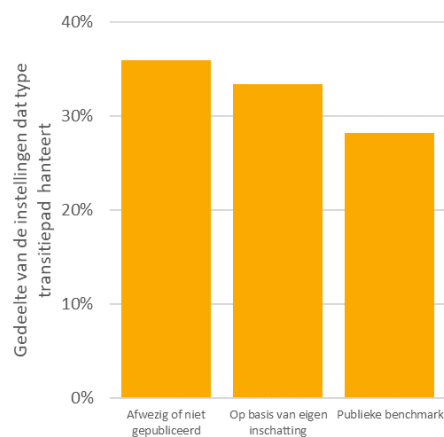
Instellingen maken veelal gebruik van een enkele monitoringsindicator per actieklaas. Figuur 5 geeft inzicht in welke type indicator de instellingen gebruiken om de CO₂ uitstoot van hun beleggingen te monitoren. Grofweg de helft van de instellingen monitort haar portefeuilles op absolute uitstoot (zie figuur 5). Zo'n 40% van de instellingen hanteert indicatoren die de CO₂-uitstoot relateren aan de omzet van het bedrijf of aan de marktwaarde van een bedrijf. Slechts een klein aantal instellingen, waarvan het merendeel banken, hanteert (ook) indicatoren gebaseerd op de CO₂-efficiëntie van de economische activiteit. Voor de instellingen die vastgoed in hun portefeuilles hebben – direct of als onderpand – geldt dat het overgrote deel van de instellingen monitort en stuurt op de energie-efficiëntie per m².

Figuur 5: een beperkt gedeelte van de instellingen hanteert CO₂-indicatoren die gerelateerd zijn aan een productieve variabele

Figuur betreft gehanteerde monitoringsindicator voor aandelen en bedrijfsleningen en -obligaties. De definitie absoluut omvat indicatoren uitgerukt in ton CO₂ en indicatoren die betrekking hebben tot de balans van de financiële instelling zelf (bijv. CO₂ per geïnvesteerde euro).

Figuur 6: Gedeelte van de instellingen dat geen transitiepad hanteert, deze zelf genereert of uitgaat van een publiekelijk pad

Instellingen kunnen meerdere type transitiepaden hanteren. De definitie 'publieke benchmark' omvat transitiepaden die door publieke autoriteit zijn vastgesteld of publiekelijk beschikbaar zijn; enkel instelling die alle vereisten van een dergelijke benchmark overnemen zijn hieronder geschaard. Wanneer hier enkel op deelcriteria aan wordt voldaan of wanneer een instelling een additionele vertaalslag maakt wordt dit geclassificeerd als 'op basis van eigen inschatting'.

Transitiepaden

Een groot aantal instellingen definieert een transitiepad om de voortgang naar de doelstelling te operationaliseren en te monitoren. De overheid heeft geen transitiepad voor financiële instellingen gedefinieerd en laat de keuze voor het te volgen pad aan financiële instellingen. Ook het Klimaatcommitment ontbeert een dergelijk transitiepad. Grofweg een derde van de instellingen hanteert helemaal geen transitiepad (figuur 6); voor deze instellingen is het niet duidelijk hoe zij hun voortgang monitoren. Het overgrote deel van de instellingen dat wel een transitiepad hanteert, gebruikt publieke bronnen om tot een pad te komen of gaat uit van een afgeleide.⁸ Daarbij zien we dat Nederlandse instellingen zelf ook bijdragen aan de ontwikkeling van publieke scenario's.⁹ Hoewel de vaststelling van de transitiepaden de instellingen over het algemeen houvast geeft, is het wel vereist dat deze aansluit bij de karakteristieken van de blootstelling en een actuele reflectie geven van het relevante transitiebeleid. Zo bieden de *net zero scenario's* van het Internationaal Energieagentschap (IEA) een basis voor de reductie in fossiele brandstof, maar worden deze op mondiaal niveau vastgesteld. Omdat van ontwikkelde landen verwacht wordt dat zij in een hoger tempo de transitie doormaken dan andere landen, kan dit

⁸ Voor een groot deel van deze referentie transitiepaden is wetenschappelijk geverifieerd dat de paden daadwerkelijk tot een economie leiden die in overeenstemming is met het Parijs akkoord. Zo streven vier instellingen na de EU Paris aligned [benchmark](#) te volgen, maar zijn er ook instellingen die enkel deelcriteria van deze benchmark overnemen; zij creëren bijvoorbeeld op basis van hetzelfde reductietempo (7%) een eigen benchmark, maar nemen het criterium ten aanzien van de start CO₂-intensiteit niet over.

⁹ Voorbeelden zijn de [poseidon principes](#) voor de scheepvaartsector en de [CCREM-scenario's](#) voor de energie-efficiëntie van vastgoed.

ertoe leiden dat de vereiste transitie in Nederland sneller moet verlopen dan volgens de mondiale *net zero*-scenario's van de IEA.

Instellingen hebben een eerste stap gezet door in hun actieplannen een raamwerk te creëren voor sturing en monitoring.

- Instellingen hebben voor de activa die de meeste prioriteit verdienen monitoringsindicatoren gekozen en in de meeste gevallen transitiepaden gedefinieerd; hiermee is een eerste raamwerk voor sturing en monitoring gecreëerd.
- Het is voor instellingen van belang zich ervan bewust te zijn dat een gedeelte van de verandering in de CO₂-monitoringsindicatoren gedreven kan worden door niet-klimaatgerelateerde variabelen, zoals een verandering in de marktwaarde van een bedrijf. Om een beter beeld te krijgen van transitierisico's zouden instellingen inzicht moeten hebben in verschillende CO₂-monitoringsindicatoren.
- Het is belangrijk dat instellingen hun raamwerk kritisch tegen het licht blijven houden. Enerzijds faciliteert het zoveel mogelijk vasthouden aan het gekozen transitiepad het monitoren van de voortgang. Tegelijkertijd zullen instellingen moeten waarborgen dat de gedefinieerde transitiepaden rekening houden met wijzigingen in het overheidsbeleid die van invloed zijn op het transitietempo van specifieke sectoren.

2.4 Strategie

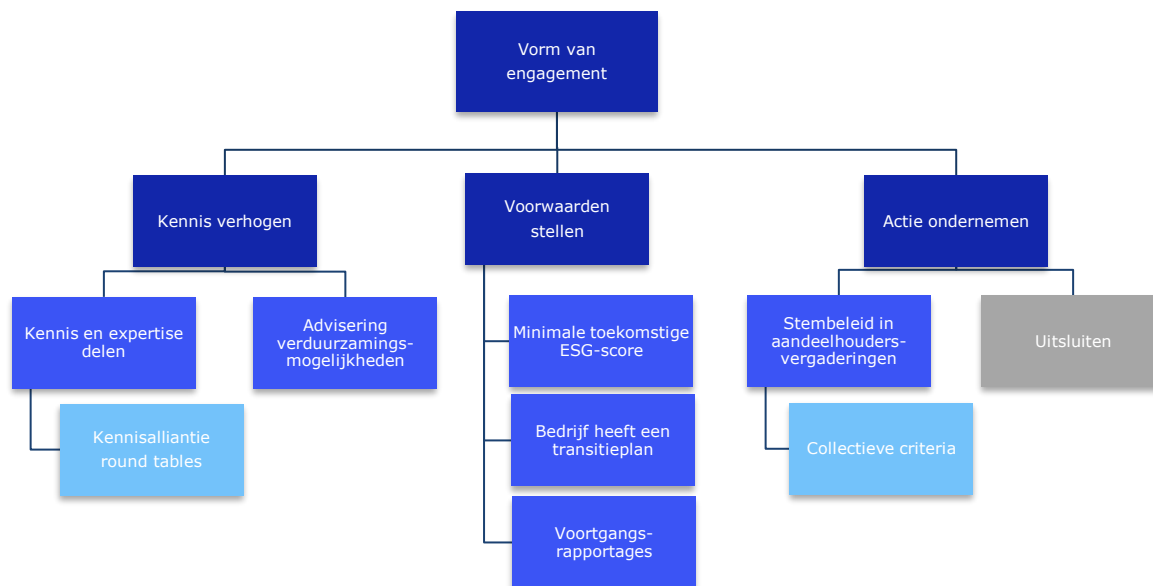
De meeste ondertekenaars lichten in hun actieplannen toe welke strategie zij hanteren om hun CO₂-reductiedoelstellingen te realiseren. De belangrijkste strategieën zijn grofweg 1) het afbouwen van CO₂-intensieve uitzettingen en beleggingen (door uitsluiten, desinvesteren en allocatiewijzigingen), 2) het aanmoedigen van partijen om te verduurzamen (*engagement*) en 3) het actiever inzetten op het financieren van klimaatoplossingen of duurzame activiteiten. Aansluitend op deze drie strategieën onderzoeken we in dit subhoofdstuk drie concrete cases die veel voorkomen in de actieplannen van de instellingen.

Instellingen maken in veel gevallen echter geen concrete koppeling tussen de genoemde acties en de bijdrage aan de doelstelling. Instellingen houden bij het formuleren van hun strategie rekening met de bijdrage aan hun klimaatdoelstellingen en tegelijkertijd hun reguliere bedrijfsvoering. De keuze voor de geschiktste strategie kan verschillen tussen type instellingen en activasoorten – hierbij spelen bijvoorbeeld handelbaarheid en type blootstelling een grote rol. Het valt op dat instellingen niet altijd even concreet zijn in de uitwerking van strategieën en vaak geen directe koppeling maken tussen de toegepaste strategie en de CO₂-doelstellingen. Enerzijds is dit te verklaren doordat instellingen in bepaalde mate afhankelijk zijn van het gedrag van de partijen waarin zij beleggen. Daar komt bij dat voor verschillende strategieën de bijdrage aan de doelstelling op voorhand uitdagend te bepalen is, zoals de impact van *engagement* of het beleggen in klimaatoplossingen. Anderzijds maakt dit het in sommige gevallen uitdagend om de uitvoering van strategieën te beoordelen.

2.4.1 Engagement: beïnvloeden van bedrijven

Door middel van engagement beogen financiële instellingen de partijen waarin zij beleggen beter te laten anticiperen op de transitie naar een duurzame economie. Engagement kan een belangrijke rol spelen bij de verduurzaming van CO₂-intensieve sectoren. Gedragsbeïnvloeding kan via uiteenlopende wijze worden uitgevoerd en kenmerkt zich door verschillende mate van intensiteit. Figuur 7 geeft een schematisch overzicht en onderscheidt hierbij vormen die 1) vrijblijvend zijn, waarbij de financiële instelling enkel informatie overbrengt en zodoende het belang van een tijdige aanpassing bij haar klant onder de aandacht brengt, 2) voorwaardelijk zijn, waarbij de instelling voorwaarden stelt waaraan een bedrijf moet voldoen om bijvoorbeeld in aanmerking te komen voor een lening en 3) actie betreffen, wat bijvoorbeeld kan bestaan uit stembeleid van aandeelhouders of overgaan tot het uitsluiten van een bedrijf (onderdeel van volgende sub-hoofdstuk).

Figuur 7: Middels engagement beogen financiële instellingen op verschillende manieren het gedrag van de partijen waarin zij beleggen te wijzigen.

Dit figuur geeft een illustratie van welke vormen van engagement financiële instellingen hanteren en welke rol zij zichzelf toedichten. De acties in het figuur zijn voorbeelden van de acties die instellingen toepassen en vormen geen complete lijst. Het is mogelijk dat een instelling meerdere benaderingen toepast (bijvoorbeeld in een escalatieladder).

De meeste instellingen (85%) vermelden in hun actieplannen dat zij aan engagement doen, maar bij veel van hen ontbreekt het aan concrete uitwerking hiervan. Over het algemeen blijkt dat banken vanuit hun expertise in kredietverlening veel aan kennisdeling doen. Een aantal van hen participeert in kennisallianties om in een bepaalde sector het kennisniveau over de transitie te vergroten. Ook benoemen banken dat zij bij hun kredietverstrekking een adviserende functie vervullen. Pensioenfondsen en verzekeraars geven engagementbeleid vaker vorm uit een aandeelhoudersperspectief. Zij stellen voorwaarden aan de partijen waarin zij beleggen, oefenen directe invloed uit door het stemmen bij aandeelhoudersvergaderingen en gaan in sommige gevallen

over tot verkoop van beleggingen. Hierbij valt op dat de instellingen hun engagement in veel gevallen uitbesteden aan gespecialiseerde partijen of stemmen op basis van collectief vastgestelde criteria.

Het is moeilijk de bijdrage van engagement aan de CO₂-doelstellingen van de instellingen te beoordelen. Over het algemeen lichten instellingen enkel op hoofdlijnen toe hoe zij aan engagement doen en ontbreekt het bij veel instellingen aan concrete criteria voor succesvolle engagement en de bijbehorende vervolgstappen. Hierdoor is het moeilijk te beoordelen hoe en in welke mate deze betrokkenheid in de praktijk wordt vormgegeven. Daarnaast is in de actieplannen de koppeling tussen engagement en de resulterende CO₂-reductie vaak afwezig. Enkele instellingen gaan hierbij in op de afhankelijk die zij hebben ten aanzien van de aanpassingsbereidheid van de bedrijven waarin zij beleggen.

2.4.2 Uitsluiting: fossiele brandstofproducenten

Het niet beleggen in specifieke economische activiteiten of bedrijven die onvoldoende aanpassingen maken, is de meest rigoureuze wijze om beleggingen in lijn te brengen met klimaatdoelstellingen.¹⁰

Met name ten aanzien van fossiele brandstofproducenten passen financiële instellingen uitsluitingsbeleid toe. Van de ondertekenaars van het klimaatcommitment voeren vrijwel alle instellingen uitsluitingsbeleid uit ten aanzien van de fossiele industrie. Slechts ca. 10% van de instellingen gaan hier in hun klimaatplannen niet op in.

Financiële instellingen staan daarbij voor de uitdaging om een balans te vinden tussen enerzijds het financieren van de nog altijd grote behoefte aan fossiele brandstoffen in de economie en anderzijds de noodzaak om dit gebruik te verminderen om in 2050 tot een CO₂-neutrale economie te komen. Het klimaatcommitment kent geen voorschrijvend beleid ten aanzien van het beleggen in fossiele brandstofproducenten. De Nederlandse overheid heeft in 2019 een verbod¹¹ ingesteld voor het gebruik van kolen voor de productie van elektriciteit maar stelt ook dat gebruik van aardgas en olie nog lang zal bestaan. Ook de Europese Unie classificeert het gebruik van aardgas onder voorwaarden als een duurzame energiebron in de transitie. Verschillende partijen roepen financiële instellingen op om niet meer in nieuwe fossiele brandstofprojecten te beleggen. Zo roept de VN (High-Level Expert Group [McKenna](#)) financiële instellingen op om geen financiering te verstrekken voor de opwekking van elektriciteit via kolen en activiteiten die bijdragen aan het verhogen van de olie en aardgas voorraad of productie (wat bijvoorbeeld ook door het *science-based target initiative (SBTi)*¹² als voorwaarde wordt gezien voor actieplannen om verenigbaar te zijn met het Parijsakkoord).

Een nadere blik op de actieplannen leert dat pensioenfondsen en verzekeraars relatief strikt zijn in hun uitsluitingsbeleid. Pensioenfondsen en verzekeraars maken in veel gevallen onderscheid tussen conventionele en onconventionele winning van fossiele brandstoffen, waarbij onconventionele winning, zoals die gepaard gaat met boringen in het arctisch gebied of winning uit teerzanden in veel gevallen in zijn geheel is uitgesloten. Voor conventionele winning kent 64% van de pensioenfondsen en 80% van de verzekeraars uitsluitingsbeleid, waarbij zij dit beleid vrijwel allemaal vormgeven op basis van het aandeel van de winning van fossiele brandstoffen aan de omzet van een bedrijf. Het valt daarbij op dat een substantieel aantal instellingen

¹⁰ Financiële instellingen kunnen hun CO₂-reductiedoelstellingen ook realiseren door de samenstelling van hun portefeuille aan te passen en CO₂-intensieve activa te verkopen. Deze vorm van desinvesteren vatten we niet op als uitsluiten.

¹¹ [Fossiele brandstoffen in de toekomst | Duurzame energie | Rijksoverheid.nl](#). Dit verbod kent enige [uitfaseringsregels](#).

¹² SBTi is een samenwerking tussen het CDP (voorheen het Carbon Disclosure Project), het United Nations Global Compact, het World Resources Institute (WRI), en het World Wide Fund for Nature (WWF). De organisatie heeft de eerste netto nul standaard ontwikkeld en geïntroduceerd. Deze standaard biedt bedrijven het kader en de instrumenten om wetenschappelijk onderbouwde netto nul doelstellingen vast te stellen.

stringenter te werk gaat dan wat vereist is om aan de EU Paris-alignment te voldoen.¹³

Alle banken kennen uitsluitingsbeleid ten aanzien van producenten van fossiele brandstof; de mate van concreetheid wisselt echter. Een drietal banken sluit producenten van fossiele brandstoffen volledig uit. Een drietal andere banken hanteert een definitie die zich richt op het beperken van financiering ten behoeve van nieuwe exploratie van fossiele brandstoffen, aansluitend op de oproep van de VN ([McKenna](#)). Het is echter niet goed te beoordelen hoe dit in de praktijk vorm krijgt. De uitsluiting kan bijvoorbeeld betrekking hebben op projectfinanciering (bijvoorbeeld voor het ontdekken van nieuwe bronnen van fossiele brandstof) – en niet op kredietverlening op bedrijfsniveau. Aanvullend aan hun uitsluitingsbeleid, volgen enkele banken de IEA scenario's voor de vraag naar olie en gas om hun blootstelling aan fossiele brandstof producenten te verlagen. Dit impliceert dat zij voor 2030 een reductiedoelstelling voor hun portefeuilles voeren van ca. 20% (t.o.v. 2020).

2.4.3 Bijdragen aan klimaatoplossingen: hypotheek

Naast engagement en uitsluiting is een derde strategie het financieren van en beleggen in klimaatoplossingen. Financiering van klimaatoplossingen is belangrijk voor de transitie naar een duurzame economie. Instellingen vermelden in hun actieplannen uiteenlopende bijdrages aan klimaatoplossingen, zoals het opbouwen van een portefeuille aan groene obligaties of het noemen van individuele duurzame projecten waarin wordt belegd. De financiering van de verduurzaming van de woningmarkt vormt daarbij een centraal thema bij veel instellingen en wordt daarom in dit sub hoofdstuk uitgelicht.

Nederlandse financiële instellingen kunnen met hun kredietverlening een belangrijke rol spelen in het verduurzamen van de Nederlandse woningmarkt. De verduurzaming van de Nederlandse woningmarkt gaat waarschijnlijk gepaard met een substantiële kredietvraag ([DNB, 2022](#)). De wijze waarop Nederlandse financiële instellingen in hun kredietverlening inspelen op klimaataspecten kan een belangrijke factor zijn in deze transitie. Zo zijn Nederlandse woningen over het algemeen met hypotheek gefinancierd¹⁴, waarbij banken een marktaandeel van grofweg 80% hebben ([DNB, 2023](#)). Pensioenfondsen en verzekeraars zijn de laatste jaren ook een grotere rol gaan spelen in de hypotheekmarkt, waarbij zij vaak als investeerder optreden. De duurzaamheidstransitie van de Nederlandse woningmarkt is dan ook een belangrijke ontwikkeling voor de financiële instellingen.

Met name de instellingen die zelf hypotheek verstrekken hebben doelstellingen opgenomen en geven energie-efficiëntie een rol bij hypotheekverstrekking. Grofweg 60% van de instellingen die hypotheek aanhouden heeft hier doelstellingen voor opgenomen (zie figuur 8). Daarbij bieden instellingen hun klanten de mogelijkheid om een hogere hypotheek aan te gaan als deze financiering wordt aangewend voor energiebesparende maatregelen – waarmee zij mogelijke drempels tot verduurzaming verminderen.¹⁵ Daarnaast zien instellingen ook aanleiding om energie-efficiëntie door te vertalen naar het rentetarief op hypotheek.¹⁶ Van de instellingen die hypotheekdoelstellingen hebben opgenomen, biedt de helft klanten rentekorting aan. Ten

¹³ De Paris Aligned Benchmarks sluiten bedrijven uit die aanzienlijke omzet genereren uit fossiele brandstoffen, respectievelijk gas (50% of meer), olie (10% of meer) en kolen (1% of meer).

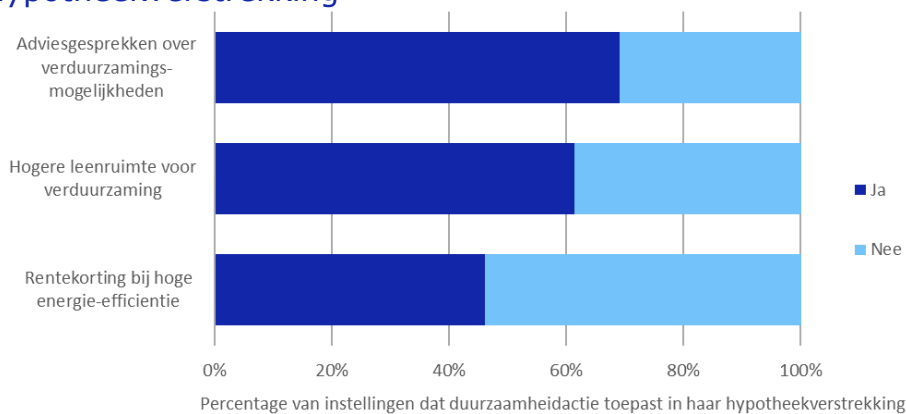
¹⁴ Slechts 20% van de woningen is volledig met eigen vermogen gefinancierd volgens het [CBS](#).

¹⁵ Hypothecaire leennormen bieden hier toe de mogelijkheid: [Kan ik een hogere hypotheek krijgen als ik energiebesparende maatregelen neem? | Rijksoverheid.nl](#)

¹⁶ Van banken wordt ook verwacht dat zij in hun risicomanagement rekening houden met de energie-efficiëntie van woningen in de berekening van onderpandwaarde. Een lage energie-efficiëntie kan leiden tot een lagere waardering en kan gevolgen hebben voor de risicokosten van een hypotheek.

slotte bieden instellingen ook informatiediensten aan waarbij de klant beter inzicht in en tips krijgt over het verminderen van het energieverbruik. Hoewel financiële instellingen in hun actieplannen benoemen dat de verduurzaming van hun hypotheekportefeuilles sterk afhankelijk is van het gedrag van woningeigenaren, in samenhang met gericht overheidsbeleid, hebben de grootbanken substantiële doelen geformuleerd voor de verbetering van de energie-efficiëntie van de door hen gefinancierde woningen (in 2030 een verbetering van de energie-efficiëntie van 34% tot 57% ten opzichte van 2021).

Figuur 8: wijze waarop financiële instellingen duurzaamheid betrekken in hun hypotheekverstrekking

Figuur betreft enkel instellingen die doelstellingen voor hun hypotheekportefeuilles hebben opgenomen. De drie acties betreffen de meest genoemde.

Verdere concretisering en uitvoering van de gedefinieerde strategieën is belangrijk – ook wanneer een koppeling aan CO₂ reductie niet voor de hand ligt.

- Instellingen hebben strategieën opgesteld om de gestelde beleidsdoelen te realiseren. In de actieplannen ontbreekt het in veel gevallen echter aan concrete uitwerking van de strategieën en aan een heldere samenhang met de doelstelling. Instellingen kunnen concreter zijn in welke acties zij ondernemen en hoe deze samenhangen met de gestelde klimaatdoelstellingen.
- Strategieën als engagement of het beleggen in klimaatoplossingen zijn (inherent) moeilijk om te koppelen aan CO₂-doelstellingen. Deze strategieën kunnen voor de instellingen echter een belangrijke bijdrage leveren in de aanpassing van hun bedrijfsvoering. Ook stimuleert het de opbouw van adequate kennis binnen de organisatie en kan het van belang zijn om toekomstige beleggingen adequaat te kunnen beoordelen. Instellingen zouden bij deze strategieën dan ook concreter kunnen zijn over hun inspanningen en welke doelstellingen zij beogen te realiseren.

2.5 Governance

Financiële instellingen besteden in hun actieplannen vaak aandacht aan governance-aspecten om de realisatie van doelstellingen en de implementatie van strategieën te bevorderen. Een expliciete toekenning van verantwoordelijkheden en taken en een evenwichtige verdeling hiervan over functies, dragen bij

aan een effectieve uitvoering van de actieplannen. Het is daarbij van belang dat de beleidsbepalers, als top van de instelling, voldoende kennis, ervaring en vaardigheden hebben op het gebied van klimaat- en milieurisico's om de blootstelling van de instelling aan deze risico's te kunnen beoordelen en hier evenwichtige besluiten over te kunnen nemen (zie [DNB gids beheersing van klimaat- en milieurisico's](#)). De aanbevelingen van Task-Force on Climate-related Financial Disclosures ([TCFD](#)), die ook zijn overgenomen door de ECB in haar toezichtsverwachtingen, verlangen bijvoorbeeld ook openheid over de betrokkenheid van het bestuur en lagere management in uitvoering.

De actieplannen lopen uiteen wat betreft openheid over en vormgeving van governance aspecten.

Gezien het belang en de impact van de plannen, ondersteunt en monitort het bestuur bij een groot aantal instellingen het bestuur de uitvoering van de plannen. Zo blijkt uit de actieplannen dat bij grofweg twee-derde van de ondertekenaars het bestuur openlijk steun aan de plannen geeft. Waarbij het uiteenloopt in welke mate zichtbaar is of en hoe het bestuur betrokken is bij de vaststelling van de strategie en de toetsing of de uitvoering plaatsvindt binnen de beleidskaders. Daarbij geeft een beperkt aantal instellingen inzicht in hoe de verantwoordelijkheid is gedelegeerd naar een lager niveau in de organisatie. Bij toekenning en expliciete taakbedeling valt op dat slechts een kwart van de instellingen specifieke verantwoordelijken in de plannen heeft genoemd voor het desbetreffende duurzaamheidsbeleid.

Meer aandacht voor governance-aspecten komt ten goede aan de verwezenlijking van de actieplannen.

- Instellingen geven weinig inzicht in hoe de verantwoordelijkheden voor de uitvoering van de plannen binnen de organisatie zijn belegd. Gegeven dat de uitvoering van de actieplannen gepaard kan gaan met ingrijpende wijzigingen van bedrijfsprocessen en een periode van bijna 30 jaar omspannt, is het vanuit implementatie-oogpunt belangrijk dat instellingen adequate governance inregelen.